

Prilog aktivnosti naših glazbenih amatera

Viktor Boić, Zagreb

Početak našeg stoljeća, a osobito dvadesetih i tridesetih godina bilo je u Zagrebu razmjerno mnogo glazbenih amatera. Mnogi su pjevači bili članovi pjevačkih društava, a među njima bilo je i izvrsnih solista. Pojedini instrumentalisti bili su također poznati kao izvrsni solisti, a i kao komorni glazbenici. Razmjerno veliki broj instrumentalista sudjelovao je u raznim orkestrima. Orkestar HGZ-a i društva »Merkur« bili su stjecište mnogih naših amatera, ali gotovo nepoznat javnosti bio je u ono vrijeme salonski orkestar osnovan u domu dr. Antuna Rojca (javnog bilježnika). Prijedlog glazbenih prijatelja, tada mladih oficira, Oskara Vidalea i Viktora Quinza prihvatili su odmah članovi obitelji kćerka Zora i njezin bratić Vladimir koji su tako postali jedni od prvih članova tog malog sastava. Uz navedene prve članove brzo se je priključila još jedna mala skupina prijatelja glazbe. Vodstvo toga malog salonskog sastava preuzeo je Oskar Vidale, a ostali su članovi bili: Viktor Quinz (rog), Zora Rojc (čelo i klarinet prema potrebi), Vlado Rojc (violina II.), dr. Karlo Marchesi (I. violina), a violinisti bili su također mr. Dražen Matković i ing. Piantanida. Kao pijanisti mijenjali su se sestre Divjak i ing. Minichreiter.

Početak je naravno bio težak. Prepisivali su si note iz partitura i prilagođavali za svoj sastav.

Taj je orkestar počeo svojim radom 1921. godine, ali je već 1922. bio dirigent O. Vidale premješten iz Zagreba, pa je vodstvo orkestra preuzeo Viktor Quinz.

Budući da je orkestar u početku radio u skućenim prostorijama, to je mr. Vlado Rojc predložio da se orkestar preseli u podesnije prostorije u njegov stan, što je iste godine i učinjeno. Počeli su se javljati novi članovi i prijatelji dosadašnjih, pa je tako salonski orkestar u povećanom broju počeo svojim radom. Uz navedene violiniste u početku sada treba spomenuti: Karla Dokman (I), Weiland I. (I), Dr. Karči Švarc (II), Stöhr A. (II), Ivo Maretić (oboe), Ladislav Kurka (čelo), mr. Vladimir Rojc (klarinet), ing. Piantanida (tromba), Viktor Kučinić (trombon), Dragutin Barić (pozauna), Pajo Marković (kontrabas).

Ovi naši dobri amateri rado su se sastajali svake srijede, a nekoliko puta na godinu priređivali su intimne koncerte za svoje prijatelje, rođake i znance.

Na svojim su programima imali samo ozbiljnu glazbu. Bile su to uvertire (Mozart, Rossini, Wagner), simfonije (Haydn, Beethoven, Schubert, Dvořak i Čajkovski) i ostale vrijedne skladbe (Brahms, Dvořak, Moskovski, Liszt, Grieg, Rahmanjinov itd.).

Na koncertu koji su izveli u zajednici s Radio-stanicom 30. IV. 1932. bio je ovaj program: Borodin, *Knez Igor* (uvertira), N. Rimski-Korsakov: *Šeherezada*, 2. stavak, a u drugom dijelu Goldmark *uvertira Sakuntala* i konačno Čajkovskoga *Capriccio italiani*. Sa strane Radio-stanice sudjelovali su violinisti Topolski, Weiland i Pinkava, a sudjelovao je i fagotist kazališnog orkestra. Bilo je to 5. X. 1931. Tom je prilikom časopis *Der Deutsche Rundfunk* objavio čitav program, a i imena svih amatera koji su sudjelovali kod izvedbe.

Mislim da je vrijedno spomenuti i koncert koji je izveden 31. XII. 1934. od naših amatera pod ravnanjem Viktora Quinza. Na programu su bili: Fr. Schu-

bert, *Rosamunde* baletna glazba, a nakon odmora P. I. Čajkovski, *Simfonija br. 5 u E-molu*.

Prigodom intimnih koncerata u domu Rojčevom bili su i sastanci prijatelja i rođaka naših amatera.

Drugom polovicom dvadesetih godina neko su vrijeme naši amateri sudjelovali kod priredaba Marionetskog kazališta. (Bilo je to u vrijeme kad je voditelj tog kazališta M. Širola zamolio svog kolegu V. Rojca da mu modelira lutke.)

Nakon povratka u Rojčev dom orkestar je pod vodstvom Quinza djelovao nažalost samo do 1935. god., kad je Rojca zadesio srčani infarkt.

Amateri nisu klonuli, nego su marljivo nastavili radom. Najprije su dobili utočište u Matzovu studiju, a nakon toga im je kanonik mons. dr. Dočkal omogućio da svoje pokuse održavaju u Kasinu na Kaptolu. U Kasinu imali su povoljne prilike ne samo za pokuse nego i za uobičajene koncerte. Na jedan takav koncert pozvao je Quinz dr. Antuna Gogliu, predsjednika HGZ-a i člana ravnateljstva tog zavoda dr. Ivana Draganca. Vrlo zadovoljni izvedbom oni su stavili na raspoloženje ovom orkestru prema potrebi i malu i veliku dvoranu HGZ-a. Bilo je to u vrijeme nakon prestanka rada orkestra HGZ-a (1937).

Tako je na neki način taj amaterski orkestar postao u neku ruku nasljednik Društvenog orkestra. Nije mi jasno danas zašto HGZ nije, kad je već ustupio prostorije, preuzeo kao svoj i taj marljivi orkestar.

Imajući dobre uvjete za razvitak orkestar je nastavio marljivim radom i sa sve većim brojem pridolih novih vrsnih amatera. Prošle su godine pa su neki stariji članovi otpali. Pod Quinzovim je vodstvom orkestar dobro napredovao što dokazuju i programi iz onoga doba.

Koncertat Privatnoga amaterskog orkestra u HGZ-u bio je 16. V. 1940. s rasporedom: C. M. Weber, *Oberon*, uvertira; P. I. Čajkovski, *Casse Noisette*, suita, a u drugom dijelu N. Rimskij Korsakov, *Capriccio Espagnol*. Poslije koncerta zabava s plesom.

Na koncertu istog orkestra 31. siječnja 1941. dirigirao je Viktor Quinz. Raspored: N. W. Gade, *Nachklänge von Ossian*, F. Mendelssohn-Bartoldy, *IV. simfonija*, A. Borodin, I. stavak iz nedovršene simfonije, Goldmark, *Sakuntala*, predigra. Poslije koncerta zabava s plesom.

Sreća je kod tog orkestra bila da su se prigodom izmjene i dolaska novih članova javljali samo zbilja vrlo dobri amateri, tako da je pod dobrim vodstvom ostao uvijek na visini.

Nakon rata došlo je do osnivanja amaterskog orkestra »Pavao Markovac«. Tom prilikom bili su članovi orkestra naših amatera pozvani da se priključe tom novom orkestru. Oni su pristupili uz uvjet da im Quinz i u novom orkestru bude dalje dirigent. Tako se je i zbililo. No nakon dvije godine došao je u obzir profesionalni dirigent, pa se je Quinz povukao, a i amateri su se počeli povlačiti. Šteta što je jedno dobro amatersko vrijeme tako brzo prošlo.

O tom bi orkestru trebalo još mnogo pisati. Trebalo bi se osvrnuti na pojedine izvrsne amatere, koje ne bismo smjeli zaboraviti. Prošlo je više od pedeset godina, a nekih više nema, a teško je doći i do po-

dataka. Ja ću se osvrnuti u ovom članku samo na dvojicu prijatelja, na mr. Vladimira Rojca, mecenu i aktivnog člana ovog sastava i na Viktora Quinza, izvršnog amatera-dirigenta.

Mr. Vladimir Arko poznati dugogodišnji ljekarnik u Gornjem gradu rođen je 1893. u Bjelovaru kao sin našeg poznatog političara Milana Rojca. U ovom napisu ograničiti ću se samo na odnos Vladimirov prema glazbi od njegova djetinjstva pa do njegova djelovanja kao amatera i mecene salonskog orkestra u obitelji Arko. Za vrijeme osnovne škole on je kao mladi dječak vrlo volio tamburicu. Svirao je bisernicu i to u triju sa starijim bratom i jednim prijateljem.

Po želji roditelja neko je vrijeme učio klavir, ali to nije trajalo dugo. Za vrijeme gimnazije nije se bavio glazbom pa ni tamburicom. Kad je kao farmaceutski praktikant pošao u plesnu školu, zavolio je klavir, pa je počeo vrlo ozbiljno učiti. Naglo je napredovao, tako da je već nakon 6 mjeseci mogao svirati nešto za ples i ostale lakše skladbe. Pošto su se u kući nalazile tri violine, izgubio je volju da dalje uči klavir, pa je i prestao a dao si je jednu violinu preurediti i uz jednu školu počeo kao samouk učiti violinu.

Za nekoliko godina toliko je napredovao s violinom da je u početku orkestra mogao već sudjelovati kao drugi violinist. Prema potrebi usudio se pomoći i na klaviru.

Kad je njegova sestrična Zora prestala svirati klarinet, kupio je od nje taj instrument i počeo ga je najozbiljnije učiti. Osobito je mnogo pažnje posvećivao tom instrumentu za vrijeme godišnjeg odmora. Povukao bi se daleko iz mjesta i satima bi marljivo vježbao.

Kako je bio talentiran, za kratko vrijeme je nastupao u svom domu. Rano je nastupio na jednoj Gajevoj proslavi u Krapini i solidno je odsvirao jedan solo u Beethovenovoj *II. simfoniji*.

Prigodom preseljenja orkestra u njegov dom, kupio je dobar klavir, kontrabas i čelo. Počeo je učiti kontrabas, a i čelo, no oba instrumenta je napustio zbog tehničkih poteškoća.

Slušajući svog prijatelja Quinza kako lijepo svira Gounodovu *Ave Maria* zaželio je i on da počne učiti svirati i na rogu. Bilo je to 1923., a on se je već 1925. javio u Društvenom orkestru HGZ-a kao drugi rog, dok je Quinz bio prvi rog.

Kad je otišao jedan amater fagot iz orkestra HGZ-a, Rojca je počeo učiti i fagot s učiteljem. Kako je bio u HGZ-u samo taj stari loši instrument, a društvo nije htjelo kupiti novi, to je Rojca odustao od daljnje vježbe.

Neobična želja jednog čovjeka da prema potrebi svlada toliko raznih instrumenata vrlo je rijetka. Bio je vrlo talentiran za neke instrumente i pitanje je što bi bilo da je ostao samo jednom vjeran i to onom pravom. Čini se da je jedan od pravih bio ipak klarinet, a volio je rog u višeglasnom sastavu. U Rojčevoj životnoj prošlosti ima mnogo interesantnih događaja i događaja pa mi je žao što ih ovdje ne mogu spomenuti. No ja sam ovom prilikom prisiljen da se što točnije i revnije držim svog glavnog zadatka, glazbe i amatera-glazbenika.

Viktor Quinz rođen je u Zagrebu 1899. kao sin Dragutina Quinza, zapovjednika oružništva, apsolvant

Vojne akademije, od 1922. u civilnoj službi, a danas u mirovini.

U Mariboru je talentirani Quinz još 1914. kao đak Više vojne realke počeo učiti klavir. Bio je bubnjar u velikom orkestru, a i sve udaraljke su također pripadale njemu. Kad je prvi put ugledao jednu trompetu, odmah ga je privukla, i on je za kratko vrijeme toliko napredovao da je prigodom dolaska na Akademiju mogao i na njoj svirati. No to mu nije bilo dosta, nego je on za vrijeme akademije počeo svirati i na rogu, opet kao samouk. Za vrijeme vojne službe (1918.—1922.) nastavio je s učenjem roga kod člana Vojne glazbe Osrečka.

Već je 1921. bio član novoosnovanog Društvenog orkestra HGZ-a i to kao prvi hornist.

Kao član salonskog orkestra u obitelji Rojca, on je već 1922. g. nakon odlaska Vidalea preuzeo mjesto dirigenta. Muzikalan od naravi, nije trebao mnogo škole. Dosta mu je bilo poznanstvo s dirigentom F. Zaunom, koji mu je dao mnoge korisne upute.

On je u domu Vladimira Rojca dirigirao dvadesetih i tridesetih godina, osim u onom prekidu kad su svirali u Marionetskom kazalištu. Velika je zasluga Quinza što je na uobičajenim čestim intimnim koncertima nastojao uvijek da ima birane programe, što je privlačilo prijatelje i znance. Čast je bila za Quinza i za naše amatere što im je donešen koncert u zajednici s radio-stanicom bio komentiran i u nje-mačkoj štampi.

Po prestanku rada u Rojčevu domu Quinz postaje zapravo najvažnija ličnost našeg amaterskog orkestra.

Samo dobar i ugodan dirigent kakav je bio Quinz mogao se je snaći u takvim prilikama. Nije se rastao s našim amaterima, nego je s njima pod raznim uvjetima prošao skoro još jedan decenij. Kako je to već prije spomenuto, s njima je radio u studiju prof. Matza, pa u Kasinu na Kaptolu, u Glazbenom zavodu, i konačno u društvu »P. Markovac«. Svakako dokaz da su ga kao dirigenta voljeli. Nisam zvan da pišem o dirigentskim sposobnostima Quinza, ali mislim dok je imao toliko uspjeha sa svojim koncertima naših amatera, a i kao dugogodišnji dirigent »Elektre« i Simfonijskog orkestra »Vinko Jeđut« da je bio dobar dirigent kojega su članovi orkestra voljeli i dali sve od sebe kod jedne izvedbe.

Nažalost Quinz ne posjeduju novinskih kritika o svojim koncertima i nastupima kod nas. Jedina kritika koja postoji jest ona iz *Der Deutsche Rundfunk* iz god. 1934. koja je pohvalila izvedbu, a i spomenula sve amatere koji su sudjelovali.

Dokaz je Quinzove sposobnosti što je dobio dvije zlatne kolajne i diplome pedesetih godina na svjetskim glazbenim natjecanjima u Belgiji i Nizozemskoj. Bio je tamo kao dirigent »Elektre«.

U Belgiji nastupio je u mjestu Bre sa sljedećim programom: Gotovac, *Simfonijsko kolo*, Vidošić, *Dalmatinska uvertira* i Gilson, *Variations symphoniques*. Bilo je to 1959. godine.

Još godine 1958. nastupio je na sličnoj priredbi u Nizozemskoj u mjestu Karkrade s Vidošićevom *Dalmatinskom uvertirom*, odlomcima iz opere *Zrinski* te Gotovčevim *Završnim kolom*.

Sve to govori u prilog Quinzove dirigentske sposobnosti, a čini se da je on jedan od rijetkih amatera koji je tolike godine proživio za dirigentskim pultom.